

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВООХОРОНИ

Онісія Андріївна ТАТАРЕНКОВА,
*Харківський національний
університет внутрішніх справ*

*Науковий керівник: к. ю. н., доцент
Кириченко О. Ю.*

Забезпечення безпеки дорожнього руху є однією з глобальних проблем цивілізованого світу, яка включена експертами Організації Об'єднаних Націй у перелік основних викликів для людства поряд з такими як екологія, використання енергоресурсів, боротьба з онкологічними захворюваннями. Експерти Всесвітньої організації охорони здоров'я попереджають, що у разі відсутності консолідованих зусиль з боку світової спільноти щодо підвищення рівня забезпечення безпеки дорожнього руху, то через невеликий проміжок часу дорожньо-транспортні пригоди стануть головною причиною смертності у світі.

Людина, її життя, здоров'я і безпека відповідно до Конституції України визнані найвищою соціальною цінністю в нашій державі. Незважаючи на вказане, треба констатувати, що Україна є однією з країн Європи, де ситуація із забезпеченням безпеки дорожнього руху є не просто загрозливою, а катастрофічною. Причинами такого становища є постійна динаміка політичних та соціально-економічних аспектів життя, що, в свою чергу, обумовлює постійне збільшення та оновлення автотранспортного парку в країні. Наслідками вказаних процесів можна фіксувати посилення інтенсивності руху на автошляхах держави та різке зростання кількості дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП), у тому числі зі смертельними наслідками. Вказані фактори поставили перед державою цілий комплекс нових викликів щодо негайного впровадження комплексу заходів, спрямованих на підвищення безпечності дорожнього руху.

© Татаренкова О. А., 2020

У той же час треба підкреслити, що збільшення учасників дорожнього руху кожного року свідчить про те, що в процесі останнього реально стикаються інтереси всіх соціальних структур суспільства. Зростання економічної потужності держави, технічної оснащеності галузей економіки та автотранспортного парку змушують говорити про те, що безпеку дорожнього руху слід розглядати як один із соціальних чинників, що помітно впливають на стан правопорядку [1, с. 24].

Соціальний аспект безпеки дорожнього руху полягає у тому, що сутність вказаного явища полягає у об'єктивно обумовленому процесі просторового переміщення людей, транспортних засобів та вантажів, безпосередньо керованих людьми. Він є соціальним явищем, оскільки в ньому зайнята абсолютна більшість населення країни, а саме пішоходи, пасажирки та водії транспортних засобів. Також важливо підкреслити, що безпека дорожнього руху набуває соціального характеру, адже в процесі її забезпечення реалізуються політичні, економічні та інші інтереси держави та суспільства [1, с. 25].

Аналізуючи сутність забезпечення безпеки дорожнього руху як об'єкту правоохорони держави, слід зацентувати увагу на визначенні дорожнього руху як законодавчо регламентованої сукупності суспільних відносин, які виникають, розвиваються, видозмінюються в зв'язку із переміщенням автомобільними дорогами людей і вантажів. Вказаному явищу притаманні наступні ознаки: він являє собою сукупність різноаспектних суспільних відносин; врегульований правовими нормами різної юридичної сили; такі суспільні відносини виникають, знаходять свій розвиток і видозміну в зв'язку з необхідністю переміщення людини та вантажів; таке переміщення відбувається в чітких просторових межах автомобільними дорогами [2, с. 174]. Визначаючи сутність дорожнього руху як сукупності суспільних відносин, необхідно окремо зупинитися на їх багатоаспектності. Зокрема, відносини в сфері дорожнього руху тісно переплітаються із відносинами, що безпосередньо не пов'язані із переміщенням людей і вантажів, але відіграють важливу допоміжну роль. Іншими словами, у процесі забезпечення безпеки дорожнього руху

здіянні механізми, мета яких полягає у реалізації належного функціонування всієї зазначеної системи (підготовка (перепідготовка) водіїв; видача дозвільних документів; надання адміністративних послуг; підтримання автомобільних доріг у належному стані; проведення будівельних робіт; розвиток інфраструктури тощо). При цьому треба зауважити, що всі вищевказані заходи у комплексі спрямовані на збереження життя людини та зменшення рівня травматизму внаслідок настання дорожньо-транспортних пригод, оскільки наслідки від них безпосередньо впливають на рівень національної безпеки та захищеності суспільства в цілому.

Аналіз відповідної статистичної інформації за 2019 - 2020 роки свідчить, що впродовж 2019 р. трапилось 129815 дорожньо-транспортних пригод, внаслідок яких загинули 2724 особи, травмовано – 26813; з початку 2020 року всього сталося 135626, у яких загинуло 2842 особи, було травмовано – 26726 осіб. Отже можна констатувати, що за аналогічний період 2019 року загальна кількість дорожньо-транспортних пригод у поточному році зросла на 4,5 %, а кількість загиблих – на 4,3 % [4]. Відповідно таким даним в середньому в Україні щодоби внаслідок ДТП гине 9 осіб, а 90 осіб зазнають тілесних ушкоджень. Незважаючи на такі загрозливі цифри, як це не парадоксально, законодавче визначення сутності забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні і досі відсутнє. Спроба усунення цього недоліку нормативно-правової регламентації зазначеної сфери суспільних відносин була здійснена в законопроекті № 5184, у ст. 6 якого вказано, що безпека дорожнього руху – стан процесу (системи) дорожнього руху, що визначає ступінь (рівень) захищеності учасників дорожнього руху від дорожньо-транспортних пригод та їх наслідків. У той же час приведена дефініція значно звужує сутність забезпечення безпеки дорожнього руху як об'єкта правоохорони, оскільки відповідно до Правил дорожнього руху, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306, учасник дорожнього руху – це особа, яка бере безпосередню участь у процесі руху на дорозі як пішохід, водій, пасажир, погонич тварин, велосипедист, а також особа, яка рухається в кріслі колісно-

му. Натомість за логікою авторів вищевказаного законопроекту безпека, що має місце під час дорожнього руху, може мати вплив лише на осіб, які безпосередньо беруть у ньому участь. Але вище вже було встановлено, що в процесі дорожнього руху реалізуються політичні, економічні та культурні інтереси держави і суспільства в цілому.

Підсумовуючи вищенаведені крапки зору треба зауважити, що, аналізуючи сутність забезпечення безпеки дорожнього руху, необхідно акцентувати увагу на самій дефініції «забезпечення», яка припускає, що на безпеку дорожнього руху здійснюється цілеспрямований вплив уповноважених суб'єктів відповідних відносин, тобто це їхня активна діяльність або ж динамічний процес. Сутність забезпечення безпеки дорожнього руху доцільно визначити як сукупність нормативно врегульованих суспільних відносин, які виникають і знаходять свій розвиток з приводу дорожнього руху між його учасниками, державою в особі уповноважених нею суб'єктів, задля недопущення й усунення загроз охоронюваних законом інтересів суспільства й окремих індивідів, що мають місце внаслідок дорожньо-транспортних пригод [2, с. 176].

Забезпечення безпеки дорожнього руху є одним з найважливіших об'єктів правоохорони держави та невід'ємною складовою національної безпеки, оскільки цей процес має прямий вплив на життя та здоров'я людини, що визначені Конституцією України найвищою цінністю. Основною метою реалізації державної політики у вказаній сфері повинно стати створення нових та вдосконалення існуючих механізмів реалізації принципів пріоритету життя та здоров'я громадян як учасників дорожнього руху.

Список використаних джерел:

1. Коллер Ю. С., Собакарь А. О. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху: монографія. К. : «МП Леся», 2015. 204 с.
2. Скрипа Є. Забезпечення безпеки дорожнього руху як складова частина забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. *Підприємництво, господарство і право*. № 3. 2019. С. 174 – 178.